

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht - Centrum; Ds. R. Kok, Soest. Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE :

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74 2406 EP Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

Meditatie

KERSTFEEST ROND DE KRIB VAN BETHLEHEM.

En zij kwamen met haast en vonden Maria en Jozef en het Kindeke liggende in de kribbe. En als zij het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit Kindeke gezegd was.

Lukas 2 : 16,17

Het Kerstfeest is het feest van des Heeren komst in het vlees. En al is er uit deze bron door alle eeuwen heen onder de oude dag feestvreugde gesmaakt door het volk, dat heilbegerig uitzag naar des Heeren komst in het vlees, dan is Zijn geboorte in Bethlehems stal toch veel heerlijker dan al dat voorgaande. Want dat is er door bekroond geworden met eer en heerlijkheid. Zodat wij in verband met dat heerlijk en innig verlangen de vervulling mogen beleven. En dat van jaar tot jaar, om met hen de Heere te prijzen in Zijn onveranderlijke trouw. Daar de vervulling van Gods beloften in het heilig kind Jezus ja en Amen zijn. Gode tot eer en heerlijkheid. Want al lag dat alles onder haat en smaad bedolven, de heerlijkheid des Heeren schittert toch boven alles uit. Het welbehagen des Heeren is door al die tegenstand gelukkiglijk voortgegaan. Het brak door alles heen, tot eer en heerlijkheid van Zijn grote naam, in aanbiddelijke heerlijkheid.

„En Maria baarde haar eerstgeboren zoon en wond Hem in doeken en legde Hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg”. Zodat Jozef en Maria niet in staat waren Hem, Die uit de Heilige Geest geboren was, een plaats aan te bieden, met alles wat daartoe nodig was. Maar desniettemin staande is de Zoon van God gekomen vanuit het huis des Vaders, om tot verheerlijking van Zijn God en Vader en tot zaligheid van zondaren te treden in de staat der vernedering. Wat door Hem in soevereine liefde aanvaard was. Hij is arm geworden daar Hij rijk was in de heerlijkheid van Zijn God en Vader, om de vreugde Hem voorgesteld.

De Heere wil dan ook dat wij ons, in afhankelijkheid van het licht des Geestes. Die Hem het lichaam heeft toebedeid, zullen scharen rond de krib van Bethlehem. Het jaar van Zijn geboorte was het jaar van Gods welbehagen, dat stand houdt tot in alle eeuwigheid. Daar het heden der genade is verworven door de komst van de eeuwige Zone Gods in de tijd en daar is van gezegd: „in dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden wierden”

De Zone Gods is door de Vader als Borg gesteld in de staat der vernedering. Om borgtochtelijk de toorn van God te dragen, tegen de zonde van het ganse menselijk geslacht. Want onze ziel is door de toerekening van Adams ongerechtigheid van Gods beeld beroofd, zodat wij in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren zijn. Maar het heilig Kind Jezus is de zonde zodanig niet toegerekend, daar Hij was uit de Heilige Geest. Zodat Hij in Zijn reine en heilige ziel de last van Gods toorn moest dragen, als waarachtig mens.

En toch heeft de Vader de Zoon Zijner liefde, in deze diepe vernedering, met eer en heerlijkheid gekroond. Want zo spreekt Hij: „Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid”. En daarom is tot roem van Zijn genade, het nieuwe leven der genade versierd met liefde tot gerechtigheid en haat tegen goddeloosheid. Waarom de Vader er voor zorgde, dat Kerstfeest gevierd werd rond de krib van Bethlehem. Waartoe een engel des Heeren werd gezonden tot de herders, die met de heerlijkheid des Heeren omschenen werden. En de engel zeide tot hen: „Zie ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal. Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere in de stad Davids. En dit zal u het teken zijn: Gij zult het

Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe”

En nadat zij het lied der engelen: „Ere zij God in de hoogste hemelen en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen”, hadden beluisterd, „kwamen zij met haast en vonden Maria en Jozef en het Kindeke liggende in de kribbe”. Zodat Hij in Zijn vernedering door de Vader is aangewezen en aangeprezen, als de door God verordineerde Zaligmaker. Wat de herders in de kracht van die blijdschap en heerlijkheid, deed komen in de stal, om zich te scharen rond de krib van het heilig Kind Jezus. En als het hart vol is van innige hemelvreugde, loopt de mond er van over, wat hen het door God beloofde Zaad deed prijzen. En dat is hoog te waarderen uit de liefde van het hart.

Wat Jozef en Maria aandachtig deed luisteren, daar het voor hun hart een zaak van zalige verkwikking was, in de smaad der verachting. Daar die hen was aangedaan met het heilig Kind Jezus, daar zij verwezen waren in diepe verachting, naar een stal. Maar door de genade des Heeren mochten zij dat aanvaarden, in stille verwondering. Daar was geen spoor van opstand of tegenstand te bespeuren. Het werd om 's Heeren wil aanvaard en met blijdschap van des Heeren komst in het vlees gedragen. En dat is in het leven des geloofs van grote betekenis.

Want bij het lief krijgen van de Heere Jezus in de staat der vernedering, worden wij in het geloof één plant met Hem in Zijn vernedering. En te meer daar het hart door Zijn vernedering uit het slijk der ongerechtigheid wordt genomen. Want het opnemen van de zondaar uit de staat der ellende, om gesteld te worden in de staat der genade, is door het borgtochtelijk treden van Christus in de staat der vernedering, en dat onder vloek en toorn. En zo was in Zijn geboorte de kracht der wedergeboorte. Wat ons door Zijn daad van ontfermende liefde op het hart gebonden wordt.

Hoe zouden wij echt en recht Kerstfeest kunnen vieren, als Zijn geboorte in ons hart niet is geworden de wedergeboorte, het deelachtig worden van de Goddelijke natuur? Om Hem ootmoedig aan te kleven. Het kan ons toch niet onbekend zijn, dat er heel veel Kerstfeest gevierd wordt met uitwendig vertoon en niet meer dan dat. Het moet ons toch duidelijk worden, dat de Zone Gods, door de daad van onze ongerechtigheid voor Zijn rekening te nemen, onze menselijke natuur door Zijn geboorte, die wonderlijk is, moest aannemen. En daar onze ongerechtigheid Hem daadwerkelijk is toegerekend in Zijn geboorte uit de maagd Maria, kan Zijn gerechtigheid ons alleen toegerekend worden door wedergeboorte. Het deelachtig worden van Zijn leven, om door Zijn kracht en Zijn Geest een nieuw christelijk leven te leren leven. Wat ons door de Schrift zo duidelijk voor ogen gesteld wordt.

En in dat leven is het zalig zijn in de Heere, door de onberouwelijke keus uit Hem, met Hem en voor Hem te mogen leven. Wat ons door de Schrift als het ware Kerstfeest op het hart gebonden wordt. Om dat in afhankelijkheid van Zijn genade, steeds meer ernstig en biddende te zoeken. Wat ons hart niet alleen bij de aanvang, doch ook bij de voortgang nodig heeft, om door de vernieuwing van het gemoed te beproeven, welke de goede en volmaakte wil van God is. En zo is het onder de bedauwing van de Heilige Geest een doorgaande vernieuwing tot wasdom van het geestelijke leven. En uit dat leven hebben de herders met Jozef en Maria in de omhelzing van de geboren Zaligmaker Kerstfeest gevierd. Het is waar, Jozef zwijgt, want het wordt door hem beseft, dat Maria de moeder is van het heilig kind Jezus door de Heilige Geest. En zo mocht het ook door hem beleefd worden als het wonder van Gods genade, om de geboren Zaligmaker te omhelzen. Want ook hij was door genade op de leerschool van de Heilige Geest. Had er zichzelf voor over om met Maria de smaadheid van Christus te dragen.

VAN DE ADMINISTRATIE

Verschillende abonnee's betaalden reeds voor 1979, daarvoor onze dank. Als zij in begin van 1979 een acceptgirokaart ontvangen, kunnen zij dus die rustig naast zich neerleggen. Als u dit mag lezen is het jaar 1978 bijna weer ten einde. Zeer velen van onze abonnees hebben het tijdelijke met het eeuwige verwisseld, wat ons predikt: Want de mens gaat naar zijn eeuwige huis. Hebben wij geleerd, Leer ons alzo onze dagen tellen opdat wij een wijs hart bekomen? Zo gaan de jaren daarheen. Wij danken allen, die ons in 1978 in ons werk hebben bijgestaan, en willen ons voor 1979 D.V. bij u aanbevelen.

Verschillende giften mochten wij weer ontvangen, T. W. te H. f 50,—, F. St. te U. f 25,—, J. C. M. te R. f 40,— en aan overbetalingen f 30,—. Totaal f 145,— en 6 nieuwe abonnees hebben wij weer genoteerd. Voor alles onze dank en bij de voortduur, „Bewaar het Pand” bij u aanbevolen. Administratie „Bewaar het Pand” Kwartelstraat 74. Alphen aan de Rijn, giro 704350.

L.

Maria luisterde en bewaarde de woorden des Heeren, die ook haar verkondigd werden in de naam des Heeren. Zij bewaarde die woorden om zich met haar geestelijk denken in het geloof, er zich steeds meer in te verdiepen. Zij had door de onderwijzing van de Heilige Geest, een vruchtbaar gedachten-leven. En dat is door alles heen voor het geestelijk leven van grote betekenis. Want dan bekomt het hart verdieping in de Godsgedachten en dat zijn gedachten des vredes, om in Christus gefundeerd te mogen worden.

Maar wanneer de herders rond de krib van het heilig kind Jezus uit de volheid van het hart gesproken hebben, dan is de zaak daarmee niet af. Want wanneer de Kerstdagen voorbij zijn, dan blijft het in hun hart nog Kerstfeest. Want Gods kinderen blijven in het leven des geloofs een feestvierend volk. In Gods zoete gunst en zalige gemeenschap is altijd iets van die zalige vreugde in de Heere. „En de herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God”, daar de buit die zij mochten vinden in de krib van Bethlehem, ook voor anderen bestemd was, opdat ook hun harten er voor ingenomen mochten worden. En de eeuwigheid zal het openbaren, welke vrucht dat heeft afgeworpen, om dan de Heere Jezus in Zijn heilsfeiten eeuwig te verheerlijken.

En zo heeft het voor alle levende feestgangers een blijvende en verstrekkende betekenis, die de mens stelt onder de grootste verantwoordelijkheid.

Soest

R. Kok

VAN DE REDACTIE

1. **Gideon.** Ook in de afgelopen periode hebben weer verschillende personen belangstelling getoond voor het boek van Ds. Van der Ent. Vandaar, dat we nog eens op deze uitgave willen wijzen. Het boek zal ongeveer 400 blz. tellen en f 37,50 kosten. Me dunkt, dat het boek dit bedrag meer dan waard is en in onze tijd is genoemd bedrag voor velen geen bezwaar. Het is een boek van blijvende waarde. Dus: nieuwe bestellingen zijn van harte welkom. Dit kan bij ons geschieden, schriftelijk of telefonisch. Het adres met telefoonnummer vindt u in de kop van ons blad.

2. **School voor Dundas en Hamilton.** We mogen weer melding maken van enkele giften en wel van de diaconie van een Chr. Geref. kerk een bedrag van f 200,— en van B.M. een bedrag van f 25,—. Dat is bemoedigend. Hartelijk dank.

3. **Arbeid onder de Joden te Toronto.** De kerkeraad van Werkendam zond de opbrengst van een collecte voor de arbeid onder

de Joden te Toronto ten bedrage van f 610,50. Ook dit meeleven doet goed. Hartelijk dank.

4. Betaling abonnementsgeld in Noord-Amerika. Wellicht ten overvloede willen we er even op wijzen, dat onze abonnees aan de overzijde van de oceaan hun abonnementsgeld voor ons blad kunnen betalen via mijn schoonzoon: Mr. M. Sommer, R.R.2, Ancaster, Ontario, L9G 3L1 Canada. Velen maken al van die gelegenheid gebruik. Eén onzer abonnees stuurde hem aan het einde van de vorige maand een cheque. Daar was een briefje bij, dat als volgt luidt:

Dear Mr. Sommer. Hierbij ingesloten een cheque 10 dollar voor Bewaar het Pand. Omdat de dollar zo laag staat hoop ik, dat dit voldoende is, vult u zelf uw naam maar in, dat is goed. Het is per zeepost en door die fantastische strijkers (stakers) krijgen wij de krant bijna niet. Vandaag heb ik er een gehad van 14 september doch sinds half oktober kwam er niets. Erg jammer, doch daar kunnen ze in Holland niets aan doen. We zullen maar hopen, dat het wat beter gaat. Want wij lezen dit blad zeer graag en mogen er wel eens wat uithalen tot vertroosting of bemoediging, wat zo nodig is voor dit tijdelijke leven. Dat de Heere de uitgevers en medewerkers met Zijn Geest mocht onderwijzen is onze hartelijke wens. U zorgt wel D.V. dat dit geld op zijn plaats komt. Inmiddels hoogachtend met vriendelijke groeten. Dan volgt de naam.

Het deed ons goed dit briefje te ontvangen. Deze abonnee betaalde al eerder meer dan het abonnementsgeld. De dollar staat inderdaad erg laag. We zouden de prijs voor Noord-Amerika kunnen verhogen, maar dat ligt niet in de bedoeling. De prijs van f 10,— is ook in ons land niet toereikend om de kosten te dekken. Maar we hebben een schare medelevenen achter ons, die van jaar tot jaar het ontbrekende vrijwillig aanvullen. Zo handelt deze abonnee in Canada ook. Hartelijk dank voor uw medeleven. Mogelijk dat ook andere lezers overzee hierin aanleiding vinden om te handelen als deze abonnee. We zouden graag aan al onze abonnees aan de overkant van de oceaan het blad per luchtpost toezenden, maar dat kost nog veel meer. Er zijn abonnees die dat er voor over hebben. Meestal krijgen zij het blad dan binnen een week in hun bezit. Tenslotte: men kan dus geld overmaken aan bovengenoemde Mr. Sommer. Het komt dan met weinig moeite op de plaats van zijn bestemming bij onze administrateur.

B.

DE DORDTSE LEERREGELS

11e Les

Na enige onderbreking van onze lessen wegens de ziekte van mijn vrouw, mogen wij deze weer vervolgen. Tot hiertoe heeft de Heere als een verhorend God het bijzonder wel gemaakt met haar en Hij geve dat ook verder door Zijn Goedheid en genade.

We zijn nu gekomen bij de behandeling van onze Dordtse Leerregels aan:

HOOFDSTUK I, art. 6.

„Dat God sommigen in de tijd met het geloof begiftigt, sommigen niet begiftigt, komt voor uit Zijn eeuwig besluit. Want al Zijn werken zijn Hem van eeuwigheid bekend (Hand. 15:18) en Hij werkt alle dingen naar de raad van Zijn wil. (Efeze 1:11.)

Nar welk besluit Hij de harten der uitverkorenen, hoewel zij hard zijn, genadiglijk verwurwt en buigt om te geloven; maar degenen, die niet uitverkoren zijn, naar Zijn rechtvaardig oordeel, in hun boosheid en hardheid laat. En hier is dat zich voornamelijk ontsluit die diepe, barmhartige en evenzeer rechtvaardige onderscheiding der mensen, zijnde in evangelijsche staat des verderfs of het besluit der Verkiezing en Verwerping, in het Woord Gods geopenbaard. Hetwelk evenals het de verkeerde onreine en onvaste mensen verdraaien tot hun verderf, also de heilige en Godvrezende zielen onuitsprekelijke troost geeft.”

De gedenkdagen van het feit van Christus' komst in het vlees zijn weer D.V. aanstaande. Naar Zijn eeuwig welbehagen en eeuwige liefde heeft God Zijn eniggeboren Zoon gegeven, waarvan onze Dordtse Leerregels reeds in artikel 2 melding hebben gemaakt, namelijk:

„Maar hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in

Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. (Joh. 3:16.)”

Christus is gekomen in het vlees, om Zijn volk zalig te maken van hun zonden. Daarvan hebben de engelen in Efratha's velden gezongen en in hun lied verklaard, dat die komst voortvloeide uit Gods eeuwig Welbehagen: „In de mensen een welbehagen.”

Uit dit eeuwig welbehagen Gods is ook Christus als Middelaar geschonken. Als zodanig was Hij dus voorwerp van Gods welbehagen.

Gods vrijmachtig welbehagen was oorzaak van de verkiezing van Zijn volk. Want die verkiezing heeft plaats gehad in de „Vrede-raad Gods.” Zij behoort tot de WERKEN GODS naar binnen, terwijl de uitvoering van die werken behoort tot de werken Gods naar buiten, zoals vader Hellenbroek onderscheidt. Wij, mensen, maken ook onderscheid tussen de „conceptie” van een bepaald werk en de „uitvoering” ervan. Die conceptie of dat plan is zelf ook een stuk werk. Zo is Gods raadsbestek een werk van God en wel: in God Zelf. Vandaar dat de dogmatiek spreekt van werken Gods naar binnen en van werken Gods naar buiten.

God heeft in Zijn raadsplan alle dingen besloten, ja, zelfs de zonde. Niet in die zin, dat God een „behagen” had in de zonde, met eerbied gezegd. Maar Hij heeft haar in Zijn besluit opgenomen. Jozef sprak eens tot zijn broeders na de ontmoeting met hen: „Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, doch God heeft dat ten goede gedacht.” (Gen. 50:20a)

We lezen in Handel. 15:18: „Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend.”

Gods raadsplan ligt vast als een vaststaand besluit. Gods besluiten zijn immers onveranderlijk. Hij zegt bij monde van de profeet Jesaja (Jes. 46:10): „Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen”.

Dit geldt dan ook zeker van Gods eeuwig besluit omtrent de VERKIEZING en de VERWERPING, waarop onze Dordtse Leerregels nu nader ingaan. Daarvan spreekt art. 6.

Voorwaar, dit stuk is zwaar om te verstaan! Nooit kan ons beperkt verstand het omvatten. En: wie is Gods raadsman geweest?

Nochtans heeft de Heere dit mysterie in Zijn Woord geopenbaard, d.w.z. bekendgemaakt, dat dit mysterie er is! Het is dan ook terdege zaak om met de teerste voorzichtigheid over dit stuk te handelen en zouden betrachten, wat de Heere tot Mozes sprak: „Trek uw schoenen van uw voeten, want de plaats, waarop gij staat, is heilig land.”

Al de eeuwen door is er heftige strijd gevoerd over het stuk van de praedestinatie of vóórverordening, over de verkiezing en de verwerping. Wel is het oude Pelagianisme door de kerk veroordeeld, maar telkens heeft het weer de kop opgestoken en haar verdervende invloed doen gelden. Want waar aan dit kernstuk van de leer der Schrift wordt getornd, begint het verval der kerk. Wie buiten de Schrift met verstandelijk beredeneren dit leerstuk wil benaderen, komt tot verloochening ervan en ziet het als een „harde leer.”

Artikel 6 heeft het over „de verkeerde, onreine en de onvaste mensen” en zegt van hen, dat zij de leer der verkiezing en verwerping „verdraaien tot hun verderf”. Daarom blijve de kerken der Reformatie bij de leer der Schrift, zoals die door Augustinus en Calvijn weer in het licht gesteld is en door hen krachtig is verdedigd. Want ook velen binnen die kerken stellen de leer der Schrift verdraaid voor, door namelijk de verkiezing Gods te zien als een z.g.n. noodlot. Men stelt boven God als 't ware een eeuwige wet, waaraan God Zelf onderworpen moet zijn. Deze voorstelling is zuiver een heidense gedachte. Naar deze „noodlot's idee” zou dan God Zelf de gevangene zijn van Zijn eigen decreet. En dat is een God-onterende gedachte en mening. Dan zou er geen sprake kunnen zijn van God's raadsplan en van Zijn Welbehagen. En dat „welbehagen” is geen willekeur, zoals eens de keizers van Rome en Oosterse vorsten naar onbezonnen willekeur konden handelen. „Verre zij God van Goddeloosheid en de Almachtige van onrecht.” (Job 34:10)

Onze vaders spreken van Gods „rechtvaardigheid en barmhartigheid” in artikel 6. Ook in artikel 16 van de Nederl. Geloofsbelijdenis. Daarin lezen we, dat God barmhartig is, doordien Hij uit deze verderfenis trekt en verlost degenen, die Hij in Zijn

eeuwige, onveranderlijke raad uitverkoren heeft in Jezus Christus, onze Heere, zonder enige aanmerking hunner werken. *Rechtvaardig*, doordien Hij de anderen laat in hun val en verderf, waarin zij zichzelf geworpen hebben.”

Velen ergeren zich aan de praedestinatie of voorverordening. Zij beschuldigen God van onrechtvaardigheid, dat Hij de één verkoren zou hebben en de andere verworpen. Men beweert, dat de uitverkiezing en verwerping een verzinzel is geweest van mensen. En zo wordt ook de troost, welke de uitverkiezing biedt, weggenomen voor de „heilige en Godvrezende zielen”, zoals artikel 6 verklaart. Dat zijn zij, „die God in de tijd met het geloof begiftigt en wier hart Hij genadiglijk vermurwt en buigt om te geloven”, zoals dit artikel aangeeft.

Niet altijd genieten de Godvrezende zielen de troost van de uitverkiezing. Ook zij kunnen zo bestreden worden met de vraag: **ben ik wel een uitverkorene?** O, wat kan de duivel hen daarover in het donker doen gaan met zijn strikken en aanvechtingen! Maar daarom is ook zo nodig, het rechte licht uit Gods Woord te ontvangen over dit stuk der verkiezing.

Neen, niet eerst het te willen weten, dat men een uitverkorene is en dan tot het geloof ervan te komen, is de rechte weg, maar... zoals het artikel schrijft: „Naar welk besluit Hij de harten der uitverkorenen, hoewel zij hard zijn, genadiglijk vermurwt en buigt om te geloven.” Het zaligmakend geloof is dus vrucht van Gods verkiezende liefde en door het „opwassen in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus” (II Petr. 3:18) worden de Godvrezende zielen tot de zekerheid des geloofs gebracht en tot de troost der verkiezing.

Zo is dus de verkiezing niet het stuk, waarmee de Heilige Geest Zijn werk begint in het hart van de zondaar (wel dus van GODS zijde voortvloeiend uit de verkiezing) maar Hij begint Zijn werk met de ontdekking van 's mensen zonde en ellende. En door de wasdom en oefeningen van het geloof wordt de verkiezing der uitverkorenen tot een rijke bron van vertroosting. Dan zal door dat geloof betuigd worden:

„Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen!”

Elburg

v. L.

WIL JE EEUWIG LEVEN?

Deze brochure wordt uitgegeven door de stichting, „In de rechte straat”. Ze heeft tot doel, om op eenvoudige wijze de weg des heils uiteen te zetten voor degenen die de bijbel niet of nauwelijks kennen. De brochure ziet er keurig en verzorgd uit.

Hoofdstuk 1 begint met de vraag: wil je eeuwig leven? Het uitgangspunt is genomen uit het evangelie van Johannes 6:47, „Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven”.

Eerst moet je toch weten in wie je gelooft, en wie dat geloof in je werkt. Het is de Heilige Geest die dat geloof in je werkt.

U kunt zich verzetten tegen de Heilige Geest, door niet te luisteren naar Zijn Woord. De schrijver gaat aantonen wie u zelf bent.

God zegt de waarheid in liefde: „God onze Zaligmaker, die wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis der waarheid komen (1 Tim. 2:4).

De schrijver wijst er op, dat er misschien verzet op rijst in ons als we horen, dat we tot niets goeds in staat zijn.

We moeten ons eerlijk voor God uitspreken, ook in het verzet tegen Hem.

Hoofdstuk 2

Door het geloof krijg je deel aan het eeuwige leven van Christus; dat gebeurt omdat je in het geloof je zelf helemaal overgeeft aan Christus. Hij wordt het geestelijk centrum.

Een onuitsprekelijke vreugde zal je ten deel vallen, onzegbare dankbaarheid. De schrijver spreekt ook van zijn persoonlijke ervaringen, dat hij gered is uit een toestand van diepe ellende, waarin hij van nature verkeerde. Je wordt een totaal ander mens, de liefde krijgt de hoogste plaats, ook de naaste. Ook een ander aspect het wederzijdse kennen van de Eeuwige; Jezus zegt: Ik ben de Goede Herder en Ik ken de mijnen en word van de Mijnen gekend. Al klinkt dit ons vreemd in de oren, wij moeten maar blijven vragen.

Hoofdstuk 3

Het eeuwige leven kunnen we niet verdienen het is een genadegeschenk. Door het geloof krijg je daar deel aan. Wat is geloven eigenlijk? Geloven staat gelijk volgens de bijbel met aannemen (Joh. 1:12). Wat voor ons hoogmoedige mensen erg moeilijk is. Wij moeten het stuur van ons leven uit handen geven, geloven is je helemaal afhankelijk weten van Christus, „Ik ben het Brood des levens”, als je dat weigert heb je geen geloof in Hem.

Hij is gekomen als Zaligmaker; Hij kwam naar deze aarde om ons te redden, toen wij nog vijandig tegenover Hem stonden (Rom. 5:10).

Geloven is vertrouwen stellen in Christus, dit geeft gemeenschap met Christus. Daardoor ga je steeds meer zien hoe zondig je bent, maar dan juist realiseer je je ook, hoe Hij Zich volkomen moest overgeven in de kruisdood om mij aldus met God te kunnen verzoenen. Hoe krijg ik zulk een geloof? Zulk geloof moet van boven komen, van God zelf (Joh. 1:14). Hij is het herscheppende Woord van God, in de gestalte van een mens.

Wedergeboren, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord Gods” (1 Petr. 1:23). Je leven krijgt dan een diepe zin, ingeschakeld in de eeuwige bedoelingen van God. Voor degenen die totaal niet op de hoogte zijn van de bijbel, zullen er nog wel moeilijke begrippen in voorkomen.

Ik denk b.v. aan dat gedeelte waar de tekst uit Joh. 1 aangehaald wordt „Het Woord is vlees geworden”, dit had nog iets meer uitgewerkt kunnen worden.

Heel moeilijk is voor de buitenkerkelijken het begrip zonde, het schuldvraagstuk, waar de schrijver ook op wijst. Van onszelf zijn we daarvoor blind, we zien onze schuld en zonden niet. Het is Gods geest die de mens overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel. Hij gaat ons voor in het evangeliesatiewerk.

Verder is deze brochure goed te gebruiken voor het evangelisatiewerk. U kunt haar bestellen bij de stichting „In de rechte straat”, Parkstraat 52, Velp (Gld.)

Zij kost bij bestelling van 1 ex. f 2,50, bij bestelling van meerder ex. f 1,25, plus verzendkosten.

Gent

H. Bor

Naschrift.

We ontvingen de brochure; Wil je eeuwig leven? van Ds. H. J. Hegger ter recensie. We meenden er goed aan te doen om aan onze evangelist te Gent te vragen een beoordeling te geven. Hij kan beter dan wij beoordelen, hoe mensen die van het evangelie vervreemd zijn te benaderen zijn. Br. Bor heeft aan ons verzoek voldaan, waarvoor we hem dankbaar zijn. Zijn beoordeling vindt u hierboven.

B.

CRITERIUM, themanummer

Criterium is een uitgave van de Kontaktvereniging van Leerkrachten en Studerenden op Gereformeerde Grondslag. Het verschijnt 6 maal per jaar. Het nummer van oktober 1978 is een thema-nummer. Het handelt over de polio en de vraag of inenting daartegen al of niet geoorloofd is. Deze vraag wordt ontkennend beantwoord.

De redactie schrijft op blz 1: Wij zijn er namelijk van overtuigd dat bij het vaccinatievraagstuk hoofdzaken van de gereformeerde leer in het geding zijn, die diep ingrijpen op het menselijk bestaan, ongeacht het standpunt dat men meent te moeten innemen. En dat schept op z'n minst voor iedereen de verplichting er grondig van overtuigd te zijn, welk standpunt men moet innemen.

Dit vinden we terug in het artikel van de heer H.J. van Berkum. Op blz 25/26 lezen we: Zo is in het verlengde van de Nadere Reformatie het beginsel van menselijke autonomie tot in de grond toe weerstaan en vastgehouden aan de belijdenis van de soevereiniteit Gods en het geloof als genadegave Gods. Slechts in dat "negatieve" christendom wordt dan ook de ware afhankelijkheid van en overgave aan Gods wil en voorzienig beleid gevonden. Niet alleen in geestelijk opzicht, maar ook voor wat het tijdelijk leven betreft, althans in die zin, dat daar de bezwaren tegen vaccinatie zijn blijven voortleven. Dat komt anders te liggen, wanneer de prediking van een algemeen aanbod van genade niet langer volledig is afgestemd op de soevereiniteit Gods en men meer en meer appelleert aan de verantwoordelijkheid van de mens. Als de prediking bovendien nog het "negatieve" ontgrondende karakter ver-

liest, wordt het beginsel van menselijke autonomie de grond waarop een "positief" christendom ontstaat. Tegen die achtergrond laat het zich verstaan dat hier de bezwaren tegen vaccinatie hun grond verliezen.

Ds. P.J. Dorsman van Staphorst is geïnterviewd. Aan hem is gevraagd: Dus volgens u kan inenting nooit gepaard gaan met waarachtig geloof? Daar antwoordt hij op: Ja, dat geloof ik. Als dan de levende Kerk van Zondag 1 en 7 belijdt dat alles in Zijn Vaderlijke hand ligt, dan geloof ik niet dat je kunt overgaan tot inenting. Wel zou je in alle ziekten en moeiten mogen bidden om verwaardigd te worden alle tijdelijke zaken in 's Heeren hand te mogen leggen en overwegen. Dan geloof ik dat Hij altijd nog is: de God, Die wonderen doet. Nu is God vrij om een mens op te richten. Petrus leidt Hij uit de gevangenis, maar Stefanus laat Hij stenigen. Dat is Gods soevereine vrijmacht. Men kan beter met een moeilijk lichaam door de wereld gaan, maar met een verwachting op de Heere, dan gezond van lijf en zonder God en zonder hoop.

We hebben alle respect voor hen, die menen dat het niet geoorloofd is zichzelf of hun kinderen te laten inenten. Uit dat oogpunt hebben we deze brochure met veel belangstelling gelezen. We hebben volkomen begrip voor de gedachtengang en de overtuiging van de schrijvers. Voortdurend hebben we geprobeerd om jongens die in militaire dienst moesten komen of al waren vrijgesteld te krijgen van de immunisatie. Maar we menen toch, dat de uitspraken, die we hierboven aanhaalden, aanvechtbaar zijn. Er zijn mensen, die een ruim aanbod van genade voorstaan en toch tegen inenting zijn. We zouden namen kunnen noemen van mensen, die hun kinderen voor de Heere neergelegd hebben en mochten beoefenen, waar de mediatie van Ds. J. de Groot over gaat: Wij weten niet wat wij doen zullen, maar onze ogen zijn op U. We kennen mensen, die stellig het ware geloof deelachtig zijn, voorzover wij daarover kunnen en mogen oordelen, en toch anders over inenting denken. Het valt niet moeilijk om namen te noemen van mensen, die ook buiten de lezers van Bewaar het Pand bekend staan als mensen, die de Heere in waarheid vrezen.

Als we op deze wijze de zaak benaderen komen we er niet uit.

Bij de strijd over het al of niet geoorloofde van de vaccinatie wordt enerzijds gewezen op de middelen die er nu zijn en op de gevolgen van de polio en anderzijds geponeerd vanuit het standpunt van onze vaders. We willen niet beweren, dat dit buiten beschouwing moet blijven, maar dat is niet beslissend. Het moet de vraag zijn: Wat zegt Gods Woord? We hebben onze schone belijdenis omtrent de voorzienigheid Gods. Dat is een geloofs-belijdenis. Daarbij gaat het om het beleven van wat men belijdt en dat kan alleen door een levend geloof in de vreze Gods.

We lezen in Gods Woord, dat alles wat uit het geloof niet is, zonde is. Als we dit voor ogen houden ligt de zaak anders. Dan kan ik mijn kinderen niet laten inenten of wel laten inenten, maar in beide gevallen niet op een rechte wijze, niet uit het geloof. Dan maakt het in feite voor mezelf niet uit wat ik doe of laat, want in beide gevallen sta ik schuldig voor God. Het gaat er om hoe ik iets doe of laat. Er staat immers in de Schrift: Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods.

Laten we dat als maatstaf nemen en als toetssteen ter beoordeling. Zouden we dan niet allemaal diep beschaamd moeten wezen?

Het standpunt, dat we innemen, moet op de Schrift gegrond zijn. Dat is de hoofdzaak. We constateren, dat er verschil van inzicht is. Waar komt dat uit voort? Hoe denkt men over dit vraagstuk in andere delen van de wereld? Dan denken we met name aan landen als Engeland en Schotland, waar toch nog kerken zijn, die wat de grondslag betreft veel overeenkomst hebben met hen die in ons land tegen inenting zijn.

Deze recensie heeft de lengte van een artikel gekregen. Dat is niet te danken aan de begeerte het standpunt van Criterium te bestrijden, wat het principe betreft, maar aan de mening, dat het standpunt beter gefundeerd moet worden. We moeten aankomen met bewijspplaatsen uit de Schrift. Dan kunnen we voor ieder duidelijk laten zien: Zo zegt de Heere in Zijn Woord.

Dit themanummer bevat een kort inleidend woord van de redactie, een meditatie van Ds. J. de Groot over 2 Kronieken 20:11 en 12, een artikel van H.J. van Berkum: Vaccinatie, geoorloofd of ongeoorloofd, een artikel van een niet genoemde schrijver: Medische aspecten van polio, een artikel van L.J. Molenaar: Ouderlijke macht op de tocht, van W. v.d. Dikkenberg en L.D. van Klinken: Vaccinatie een ongeoorloofd middel, van A.J. Pater: Polio in Uddel, van W. v.d. Dikkenberg: Rondom descholen en van C. Dubbeld: een bespreking van een boekje van Dr. C. Steenblok: Inenting als voorbehoed-middel.

Het nummer is los verkrijgbaar door overmaking van f 4,50 op postgiro 3110966 ten name van W. de Jong te Berkenwoude. De abonnementsprijs is per jaargang f 15,--.

Adres van de redactie van Criterium is: Ipelo 2 3085 ML Rotterdam.

B.

JAARVERGADERING G.O.L.V.

Op D.V. donderdag 28 december a.s. belegt de G.O.L.V. haar jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. De vergadering wordt gehouden in de „oude” aula van „De Driestar”, Ronsseweg 557 te Gouda en vangt aan om 10.30 uur.

Spreker is de heer T. Sterk, de onderwijskundig medewerker van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (de Scholenbond). Hij hoopt te spreken over **noodzaak, taak en doel** van het eigen onderwijsbureau.

Wie we verwachten?

U bent van harte welkom,

- als u lid bent van de afdeling V.O. van de G.O.L.V.;
- als u lid bent van de afdeling K.B.O. van de G.O.L.V.;
- als u nog geen lid van de G.O.L.V. bent, maar wel het reformatisch onderwijs van harte dient;
- als U lid bent van een andere onderwijsvereniging, maar zich daar principieel niet thuis voelt;
- als u nog studeert voor een of andere onderwijsbevoegdheid;
- als u op een of andere wijze bij het onderwijs betrokken bent;
- als u hartelijk meeleeft met het wel en wee van het reformatisch onderwijs.

Als u dit leest en u behoort tot één van de bovengenoemde personen, neem dan eens het kloek en verstandig besluit onze Jaarvergadering te bezoeken. U steekt er vast wat op, maar bovendien toont U door uw aanwezigheid dat u met de G.O.L.V. mee wilt denken en werken in het belang van het reformatisch onderwijs. Onze tijd, waarin Bijbelse normen en waarden overboord worden gezet of zodanig worden geïnterpreteerd, dat het hiernumaals vele malen belangrijker zou zijn dan het hiernamaals, vraagt van ons allen onze gehele inzet om ons onderwijs in leervorm en leerstof die inhoud te geven, die leidt tot het „hoogste goed”. Dat strekt oneindig veel verder dan maatschappelijke en economische weerbaarheid en mondigheid.

Al geruime tijd zet de G.O.L.V. zich hiervoor in en naar onze bescheiden mening niet zonder succes. De Heere geeft onder ons nog lust en ijver om tijd en capaciteit aan te wenden tot opbouw van het reformatisch onderwijs.

VOOR DE JEUGD.

Beste Jongelui!

De brief van Paulus aan Filemon. 34

”Want veellicht is hij daarom voor een kleine tijd van u gescheiden geweest, opdat gij hem eeuwig zoudt weder hebben: nu voortaan niet als een dienstknecht, maar meer dan een dienstknecht, namelijk een geliefde broeder, inzonderheid mij, hoeveel te meer dan u, beide in het vlees en in de Heere”.

Fil.: 15,16

Heel de brief, die Paulus aan Filemon heeft geschreven, is een pleitrede van Paulus voor Onesimus geweest. Paulus heeft vanuit de gemeenschap der heiligen ”zich schuldig geweten zijn gaven ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten en met vreugde aan te wenden.” Zo staat het in antwoord 55 van de Heid. Catechismus.

Paulus kende het verleden van Onesimus. Deze had hem alles eerlijk verteld. Hij was bij Filemon vandaan gelopen. Het werd hem daar te heet onder de voeten. Als een nietsnut, naar eigen waarneming, was hij bij Paulus aangekomen. Heel zijn verleden was hem tot schuld geworden. Tot schuld voor God. Hij had zijn schuld beleden en God had hem zijn schuld vergeven. Dat doet de Heere gaarne. Hij zegt dat Zelf in Zijn Woord.

Doch nu moest het ook met hem Filemon in orde komen. De schuld tegenover de naaste, daar mag niet overheen geleefd worden. Dat wordt nogal eens vergeten. Daar wordt door velen minder zwaar aan getild, of er wordt helemaal niet aan getild. Velen zijn net als die vrouw, die overal ging kopen zonder te betalen. Dit bracht haar diep in de schuld.

Geldelijke schuld! Toen zij daar op gewezen werd - zij praatte nogal zwaar - toen antwoordde zij: Schuld bij de Heere, dát is schuld, maar aardse schuld, dat is geen schuld. Daar was de schuldeiser natuurlijk niet mee tevreden. Want hij kon op zijn geld blijven wachten. De vrouw kon mogelijk haar geweten door een zodanige redenering zoeken te bevredigen, maar de vrede met God heeft zij beslist daardoor niet gekregen.

Ik geloof dat die andere vriendin, die wij gekend hebben en nu reeds jaren juicht voor de troon van God, er beter achter was. Toen zij door de ontdekkende werking van de Heilige Geest schuldenaar voor God geworden was, toen werd zij het ook voor de naaste. Zij moest toen aan ieder vergeving gaan vragen. Aan haar ouders, broers en zusters, burens en een ieder waarmede zij in enige verhouding stond. God is een God, Die door vlakke velden rijdt. Zo wordt het vaak gezongen. Of er in de praktijk van het leven ook zo vaak rekening mee gehouden wordt, waag ik te betwijfelen.

Ik zou ten deze willen opmerken, als mijn lezers nog schuld hebben tegenover de naaste, leeft er niet overheen, maar ruimt het op, maakt het glad. En zijt dan verder niemand iets schuldig, dan elkander lief te hebben.

Wat Onesimus bij Filemon bedorven had, moest goed komen. Paulus heeft hem daarbij geholpen. Dat kan ik ook zo goed begrijpen. Want dergelijke zaken overkomen ons wel eens. We komen nog wel eens in aanraking met mensen, ook jonge mensen, die iets in orde moeten maken. Zij stonden fout, waren fout. Als dit echt beleefd wordt, dan is het anders dan met die minister die zei: Ik beging een fout, maar ik was niet fout. Een dergelijke opmerking is gebrek aan zelfkennis en een zekere vorm van zelfrechtvaardiging. Want een mens doet altijd fout, omdat hij fout is! Was dat laatste niet het geval, hij zou geen fouten doen.

Ik gaf laatst aan de catechisanten eens een raadsel op. Ja, daar hebben zij echt nog even over moeten denken. Ik vroeg: Is een mens nu een dief, omdat hij steelt, of steelt hij, omdat hij een dief is? Men dacht het eerste. Een mens is een dief, omdat hij steelt. Dus, zolang hij niet steelt is hij geen dief. Dat lijkt logisch. De werkelijkheid is echter toch anders. Want als een mens steelt, dan doet hij dat, omdat hij een dief is. Dus als hij niet steelt, dan is hij ook een dief. Hij wordt alleen nog voor de daad bewaard. Als het echt beleefd wordt, dat men fout is en het wil gaan belijden, dan is dat niet zo gemakkelijk. We hebben in zulke gevallen ook wel eens onze bemiddeling verleend door met de persoon in kwestie mee te gaan, om voor hem of haar het woord te doen. Desnoods door voor hem of haar een brief te schrijven.

Zo deed Paulus het nu ook voor Onesimus. En dan moet ons de manier treffen, waarop Paulus dit doet. Hij begint niet met de schuld van Onesimus uit te meten, lang en breed. Hij dikt het ook niet aan, om het verhaal interessant te maken.

Zo doen wij dat dikwijls wel. laten we maar eerlijk wezen. We zullen zelden iets goed horen over de naaste. Kwaad zoveel te meer. En dan is het erge nooit erg genoeg. Het wordt altijd nog weer erger gemaakt. En iedereen, die het hoort doet er dan nog weer een schepje boven op. Het gaat dan net als met een voortrollende sneeuwbal. Hij wordt gaande groter. Het wordt tenslotte een lawine, met alle gevolgen van dien.

Als wij ons daar ook aan schuldig maken, en wie doet dat niet, weet dan wel dat we voor de kar van de duivel staan. Want door zodanig te handelen komen wij in strijd met het negende gebod. Nog niet zo lang geleden schreven wij over het tiende gebod: Gij zult niet begeren..... Weten jullie dat nog? Doch het negende moeten we ook niet vergeten. Want wat wil het negende gebod? Zo luidt vraag 112 van de H.C. Het gebod zelf is gauw gezegd: Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste. Doch het is de moeite waard om de verklaring daarvan te lezen en ons zelf er aan te toetsen. Antwoord: Dat ik tegen niemand valse getuigenis geve, niemand zijn woorden verdraai, geen achterklapper of lasteraar zij, niemand lichtelijk en onverhoord oordele, helpe veroordelen; maar allerlei liegen en bedriegen, als eigene werken des duivels, vermijde, tenzij dat ik de zware toorn Gods op mij laden wil..... Als daar goed over nagedacht wordt, wie moet dan niet bidden:

Zet Heer' een wacht voor mijne lippen.
Behoeft de deuren van mijn mond.
Opdat ik mij tot genen stond
iets onbedachtzaams laat ontglippen.

Beste vrienden en vriendinnen, dit mag jullie lijfgebed wel zijn. En dat zal het zeker wezen, wanneer bedacht wordt, dat we van elk ijdel woord eenmaal Gode rekenschap moeten geven. Een lijfgebed is een gebed, waarmee je zo nauw verbonden bent, als dat de kleren met je lijf verbonden zijn. Wie zo leeft, wordt voor veel kwaad bewaard. Wie zo niet leeft, valt in zeer veel kwaad.

Als Paulus gaat schrijven voor Onesimus, om ook de verhouding tussen Filemon en Onesimus weer goed te krijgen, dan heeft hij zijn pen in de liefde gedoopt. En de liefde dekt alle overtredingen toe. Hoor maar: "Want veellicht is hij daarom voor een kleinen tijd van u gescheiden geweest, opdat gij hem eeuwig zoudt weder hebben".

Paulus spreekt niet over een weggelopen nietsnut, om daarna nog eens in geuren en kleuren te gaan verhalen wat Onesimus hem allemaal verteld heeft. Want Paulus wist dat Filemon ook maar een mens was. En al het ophalen van wat Onesimus gedaan had, dat kon wel eens in verkeerde aarde vallen. Filemon zou dan in toorn kunnen ontsteken. En daar was niemand mee gebaat. Daar kwam de verhouding met Onesimus niet door in orde, en Filemon zou daardoor in de schuld komen bij God. Om dit alles nu zoveel mogelijk te voorkomen, zwijgt Paulus over het verleden van Onesimus.

Wat heeft Paulus in dit alles toch voorzichtiglijk gewandeld. En hoe hebben wij daar ook de nodige lering uit te trekken. Wat denken wij er weinig aan welke gevolgen onze woorden kunnen hebben. Daar wordt vaak zo achteloos en gedachteloos gesproken.

Alzo deed Paulus niet. Hij schrijft: Want veellicht (misschien) is hij daarom een kleine tijd van u gescheiden, opdat gij hem eeuwig zoudt hebben. Paulus wil daarmee zeggen: Filemon, bekijk het nu eens zo. Wat Onesimus ten kwade gedacht heeft, toen hij wegliep; en wat wij geneigd zijn ten kwade te denken, door kwaad met kwaad te willen vergelden, dat heeft God ten goede gedacht. Want de Heere heeft hem op zijn heilloos pad gearresteerd. Hij is in de schuld gekomen voor God en mensen. En nu heb je hem wel een tijd moeten missen, zijn dienst moeten derven, maar daar ben je nu - van achteren gezien - niet minder mee. Neen Filemon, hier komt uit verlies winst voort. Want je krijgt hem nu voor goed terug. Nu niet meer als een dienstknecht, maar veel meer als een dienstknecht, namelijk een geliefde broeder, inzonderheid mij, hoeveel te meer dan u, beide in het vlees en in de Heere. Wat dat allemaal betekent, daarover een volgende keer. Jullie aller vriend

Ds. H.C. v.d. Ent

BOEKBESPREKINGEN

Boeken van uitgeverij G. Kool te Veenendaal.

1. Levensgeschiedenis en bekeringsweg van Gerrit Jan Raidt. Vele jaren geleden is dit boekje ook uitgegeven. Raidt werd op 10 september 1788 te Raalte geboren. Hij beschrijft zelf zijn leven, van zijn leugd tot zijn ouderdom. Hij was 86 jaar toen hij eindigde met zijn beschrijving. Het grootste gedeelte gaat over zijn bekering, die op jeugdige leeftijd plaats vond, over zijn strijd en moeilijkheden enz, ook in kerkelijk opzicht. Hij ging met de afscheiding mee, ging oefenen en werd later predikant. In verschillende gemeenten had hij het niet gemakkelijk. Later is hij naar de Verenigde Staten vertrokken. Hij eindigde zijn ambtelijke loopbaan als rustend leraar bij de Pesbyteriaanse kerk te Cincinnati in de staat Ohio. Het boekje kost f 9,90.

2. Henoeh en Heman. Dit boekje bevat brieven van Bart Roest, geschreven aan Floor de Kruijf. Deze personen worden door ouderling den Dekker van Scherpenzeel aangeduid met de namen Henoeh en Heman, met wie zij overeenkomst vertonen. Beide mannen zijn al ingegaan in de rust die er overblijft voor het volk van God. De Kruijf hebben we niet gekend, maar de briefschrijver Roest wel, vele jaren lang, tamelijk van dichtbij. Hij was een man die werkelijk in de vreze des Heeren wandelde, een gunnend mens, die op een lieflijke wijze met mensen omging en met velen in hun noden en omstandigheden heeft meegeleefd. Wanneer men deze brieven leest is het alsof men Roest hoort spreken. In de eerste brieven noemt hij telkens zijn vrouw. Deze was bekend onder Gods volk, geoefend in de genade. Ze is betrekkelijk jong de eeuwige rust ingegaan. Van harte aanbevolen. Het boekje kost f 8,90.

Dr. L. van Hartingsveld: HET HUWELIJK IN HET NIEUWE TESTAMENT
Uitgeverij Boekencentrum, postbus 84176
2508 AD 's-Gravenhage

In een Woord vooraf zegt de schrijver:
„Dit boekje is in de eerste plaats bedoeld als een bijbels-theologische studie. Het gaat

erom informatie te verschaffen over wat het Nieuwe Testament over het huwelijk zegt. Maar het spreekt vanzelf dat niet zonder meer kon worden volstaan met een zo nauwkeurig mogelijke weergave van wat evangelisten en apostelen over dit onderwerp te berde hebben gebracht.

Daarom is niet alleen getracht de gegevens systematisch te ordenen, maar ook een poging gewaagd de vraag te beantwoorden, wat we nu met dit materiaal moeten doen. Er van uitgaande, dat het Woord Gods normatief behoort te zijn voor onze handel en wandel, zou dit werkje in zijn taak tekort schieten, wanneer het niet althans de richting voor Schriftgebruik in dezen zou aanduiden. Uiteraard kan en zal men op dit punt met de schrijver van mening verschillen. Maar als deze en gene geholpen is om in de veelheid en tegenstrijdigheid van de teksten de weg te vinden, dan is de liefde en de tijd aan deze arbeid besteed niet vergeefs geweest."

De schrijver behandelt zijn stof in de volgende hoofdstukken:

1. Bruid en bruidegom, 2. Man en vrouw, 3. Ontucht en echtbreuk, 4. Echtscheiding en hertrouw, 5. Huwelijk en eschatologie, 6. Het huwelijk in het Nieuwe Testament. Daarna volgt een tekstregister.

We kunnen dit boek als belangrijk en lezenwaardig aankondigen. Maar we moeten wel bezwaar aantekenen tegen de gedachte van de schrijver, dat de Schrift hier op verschillende punten met zichzelf in tegenspraak is. Dit standpunt kwam al naar voren in het Woord vooraf, maar het blijkt steeds weer. We willen daarvoor aanhalen wat Dr. Van Hartingsveld op blz. 149 schrijft:

„Nadat we aldus de gegevens van het Nieuwe Testament bij elkaar hebben gezet, rijst onverbiddeijk de vraag, of en in hoeverre dit alles voor ons (nog) normatief is. Wanneer we op de hoogte zijn gesteld van wat het Nieuwe Testament over het huwelijk zegt, willen we ook weten, wat we ermee moeten doen. Het is niet alleen historische belangstelling, die drijft om het Nieuwe Testament te gaan lezen. De eigenlijke achtergrond zit dieper. Hoe moeten wij als Christenen in deze tijd leven? is een kwestie, die velen intens bezighoudt. Daarbij zijn we ervan overtuigd dat de bijbel in dezen het beslissende woord heeft te spreken.

Maar het is ons niet helemaal (of helemaal niet!) duidelijk hoe en op welke wijze dat gerealiseerd moet worden. Als de bijbelschrijvers geen eenstemmig geluid laten horen, wie heeft er dan gelijk? Dan moet er gekozen worden. Maar wat heeft dan onze keus te bepalen? Is er een maatstaf om niet geheel en al overgeleverd te zijn aan persoonlijke voorkeur, particuliere meningen en subjectieve opvattingen? Dat is een lastig probleem. Want niemand is objectief. En de volle waarheid is nooit bij één enkele mens te vinden. Toch zal een poging gewaagd moeten worden om tot klaarheid te komen. We gaan daartoe achtereenvolgens na, welk gezag het Oude Testament, Jezus Christus, de apostel en het Evangelie voor ons onderwerp heeft."

Tot zover Dr. Van Hartingsveld. Waar blijven we zo met het gezag van de bijbel als het Woord van God?

Bij het lezen en bestuderen van dit werk moet men steeds rekening houden met het standpunt van de schrijver.

Het is een werk van 176 blz, dat uitgegeven is in geplastificeerde band en f 19,90 kost.

Sieraad voor as en levende Godzaligheid.

door Ds. J. A. Anderson.

Uitgeverij G. Kool - Veenendaal.

Dit boekje bevat twee werkjes.

Sieraad voor as is een levensschets van de dames Morton met brieven van hun godvrezende tante. Er gaat een inleiding aan vooraf van D. Maclean. Daaruit blijkt, dat Ds. A. Alexander van Glasgow, een toegewijde vriend, de moeilijke taak om de levensschets op te maken op een aangename wijze heeft volbracht. De natuurlijke terughoudendheid van de dames Morton maakte het erg moeilijk om gegevens te verzamelen. De naam van Ds. Anderson wordt in dit werk genoemd. Van zijn hand is het andere werkje: Levende Godzaligheid. Dit is zeer lezenswaardig. We zouden er een en ander uit kunnen aanhalen, maar we zeggen liever: men leze zelf!

De vertaling uit het engels is van de hand van J. Kooistra te Ede. Het kost f 8,90.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (13)

4. De jonge mannen van Cambridge (2).

Farish, de „Senior Wrangler van 1778”, een zeer vriendelijke man, maar met een standvastige overtuiging, was een bekwaam student in de natuurkunde en werd „Jacksonian” Professor in 1813. (Een van zijn vroegere studenten vertelt het volgende verhaal, dat Farish was ondervraagd door een vroegere parlementaire commissie voor de spoorwegen. Hij gaf als zijn mening, dat stoom-treinen wel 60 mijl per uur konden rijden, maar dat 30 mijl per uur een beter tempo was. Men stelde hem geen vragen meer. Hij hoorde later, dat de commissie in het geheim eenstemmig gekomen was tot de uitspraak van gekrenkte geestvermogens!)

Professor Farish bleef zijn hele leven een intieme vriend van Simeon. We zien, dat Simeon in 1815 de familie Farish in Scaleby Castle nabij Carlisle bezoekt, waar Margaret, Mercy en Catharine Gilpin verscheiden malen heengingen. Toen Simeon een jongeman was rekende hij onder zijn vrienden John Berridge van Everton en Henry Venn uit Yelling. Simeon had een hekel aan de koudheid en slapheid van het kerkelijk leven op het platteland in het algemeen en hij zag de ware opleving daarvan als een van zijn heilige doelstellingen van zijn werk. In één woord gezegd, hij was de vader van de evangelisatie. Eens zei hij: „Ik ben er niet bang voor, dat de ware godsdienst te zeer in de mode zal komen, want ik ben te lang in de voorste linie van het gevecht geweest en ik ken de vijandschap van het hart van de mens daartegen. Maar ik sta verbaasd over de opmerkelijke verandering, die overal en in alle standen plaats heeft”.

Als resultaat van de opleiding van theologische studenten onder Simeon kwam er in die dagen van Cambridge een stroom van ernstige, toegewijde jonge geestelijken af. Maar Simeon wist, en niemand beter dan hij, dat de opleiding niet genade over hen kon uitstorten. De namen van drie hunner komen in de rij van deze onderzoeken: Charles Jeffreys, Watkin Maddy en Bernard Gilpin.

Bernard was tot een verstandige en charmante persoonlijkheid opgegroeid. „Hij had een vriendelijk karakter en hij had opmerkelijk veel achting voor de gevoelens van anderen. Deze kwaliteiten, gecombineerd met zijn algemene kennis en grote interesse voor de natuur-wetenschappen, samen met zijn aanleg om te converseren, maakten hem altijd een belangstellende kameraad en bij velen zeer geliefd.” Dit komt uit in een van zijn brieven die hij jaren later schreef.

„Ik dank u voor de korte schets van de wijze waarop u bewogen werd om geestelijke te worden. Al de punten, die u neerschrijft, moeten in gedachten worden gehouden: de ware vreze Gods doet ons het kleinste eerbiedig opmerken, zoals „een vallende mus”, waarvan wij mogen geloven, dat Zijn hand daarin is. Ik herinner mij, dat ik op zekere dag, toen ik kind was en kinderlijk dacht, in het trekken van een gevolg uit een woord, dat mijn oom Professor Farish van Cambridge tot mij sprak, tot nadenken gebracht werd en ik denk om te bidden of ik mocht weten, wat ik worden moest en ik was verbaasd over de duidelijke standvastigheid, waarmee ik op dit punt gebracht werd: „Ik zal predikant worden”. Tijdens mijn tweede jaar in Cambridge hoorde ik een preek over deze woorden: „Wie zal ik zenden en wie zal voor Ons heengaan?” Deze bracht mij in een zodanige staat van geestelijke opwindning en in een soort van vernedering, hoewel per slot van rekening nauwelijks meer dan

een soort van Babel-aanbidding, dat ik vaak terugzie en denk, dat al was het alles zonder vorm en leeg, de Geest van God daar werkte. Toen ik bevestigd werd gevoelde ik niets dat waard is vermeld te worden; u kent uw eigen hart en zo is het mijne.”

Charles Jeffreys en Watkin Maddy waren allebei ongeveer zes jaar ouder dan Bernhard. Maddy was in Hereford geboren en erkent „dat hij in zijn jeugd graag luchtkastelen bouwde en dagen en weken lang in deze gevaarlijke inbeeldingen verkeerde”. Toen hij nog erg jong was verloor hij door een ongeluk bijna alle licht uit het ene oog en het andere werd zo zwak, dat hij erg bijziende werd. Hij ging naar Cambridge in de hoop, dat hij het lidmaatschap van een college zou krijgen en dat hij predikant zou worden. In tegenstelling met Bernard, die zich geen zorgen over zijn bevestiging maakte, vreesde Mr. Maddy de vragen, die hem gesteld zouden worden: „Geloof u, dat u inwendig bewogen bent door de Heilige Geest om deze taak en bediening op u te nemen, God te dienen tot bevordering van Zijn lof en onderwijzing van Zijn volk?” Antwoord: „Ja, dat vertrouw ik”. Deze vrees nam toe naarmate de bevestiging dichterbij kwam en hij probeerde met grote moeite die tegen te gaan. Hij was ook bang, dat hij als hij lid van het college zou worden, God niet meer nodig zou hebben.” Deze twee angsten zijn de enige dingen, die ik me kan herinneren”, zei hij, „die enige overeenkomst hadden met de vreze Gods in mijn jeugd.” Over twee dingen verwonderde hij zich. Ten eerste, dat hij ijverig bleef op het college en zo bewaard werd voor veel kwaad en ten tweede, een gebed, dat hij gewoon was aan de formele gebeden toe te voegen: „O God, versterk en bewaar het licht in mijn ogen en mijn geestelijke en verstandelijke vermogens, zodat ik een behoorlijke predikantsplaats mag verkrijgen”.

Beide werden wonderlijk beantwoord. Op de zondagavond voor het examen in het Senaatsgebouw was zijn angst op z'n grootst. Al het geld, dat hij van huis kon verwachten, had hij aan zijn studie uitgegeven en zijn ogen waren verzwakt door zijn vele lezen, zodat hij dacht, dat hij nergens meer voor deugde, waar hij zijn ogen bij nodig had. Hij besepte, dat hij als hij goede cijfers behaalde en een graad ontving, verzorgd zou zijn, maar was dat niet het geval, hij nergens anders terecht zou kunnen. Twee vrienden kwamen hem op zijn kamer opzoeken en probeerden hem wat op te beuren met luidruchtige vrolijkheid. Dit, zei hij, maakte hem bijna woest en hij stuurde hen weg. Hij verkeerde in een koorstachtige opwindning en zei tegen zichzelf: „Nu is alles voorbij, ik zal vannacht niet kunnen slapen en morgen tot niets in staat zijn”.

In deze gemoedstoestand pakte hij een Bijbel op. Ook al had hij die veelwel bestudeerd, hij had er nooit leiding of troost voor zichzelf in gezocht. Hij opende bij Psalm 37: „Ontsteek u niet...Vertrouw op de Heere...Wentel uw weg op de Heere....” Hij las hem helemaal door en de woorden daalden als balsem op z'n gewonde ziel. Zijn hartslag kalmeerde en hij had een goede nachtrust. Hij ontving de „Second Wrangler”, veel hoger, zei hij, dan hij reden had om te verwachten. Zijn geest was geheel vrij van zorgen gedurende de eerste helft van het examen. Hij kan zich herinneren, dat hij God er voor erkende en Hem er voor dankte.”

Hierna, zegt hij, leefde hij in „weelde, luiheid en een vergeten van God”. Maar de angst om als predikant te worden geordend vermeerderde, daar hij de toelage van het college slechts voor een bepaalde tijd kon behouden zonder geordend te worden. Hij gevoelde zich onbekwaam en geloofde, dat hij eerst iets moest beleven, wat hij nog niet had.

PLAATS UW FAMILIEBERICHT IN BEWAAR HET PAND

TALRIJKE DANKBETUIGINGEN

ontvangen wij van hen die ten einde raad één van onze meer dan 40 verschillende kruidenrecepten bestelden, o.a. eczeem, galsteen galaandoening hoge bloeddruk, hoofdpijn, ischias, koorts, kriebelhoest, laxeer, migraine, vermagering, zenuwen enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt in kuren voor een maand (verzendkosten à f 12,50 inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk welke soort U wenst.

NIEUW !!!

De soorten vermagering, zenuwen en vochtafdrijvend, nu ook in tabletvorm

Maandkuur f 15—

Drogisterij

SIKKING

Barrevoetestraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312882
Giro 190609

Postgira 24 30 00

PAPOEAFONDS

Postbus 2100, Eindhoven
Bank Amro, Eindhoven
Rek. no.: 44.40.72.470



Comité van aanbeveling:

PROF. DR. W. ALBEDA, ROTTERDAM
Lid 1e kamer voor de ARP

PROF. DR. J. VAN BAAL, DOORN
Vm. Gouverneur Ned. Nw. Guinea.

DR. J. VIC. DE BRUIJN, DRIEBERGEN
„The Jungle Pimpemel”

DR. K. VAN DIJK, RODEN
Lid 2e kamer voor de VVD.

DRS. J. TEN HOOPEN, WAGENINGEN
Vm. Hooft Pharm. Dienst Ned. Nw. Guinea.

MR. DR. M.J.J.A. IMKAMP
MIDDELRODE

ANTHONY VAN KAMPEN, BERGEN (NH)
Publicist

DRS. G. VAN LEUENHORST, GARDEREN
Lid 2e kamer voor de CHU

DR. P.J. PLATTEEL, HILVERSUM
Vm. Gouverneur Ned. Nw. Guinea.

PROF. DR. F.L. POLAK, WASSENAAR
Futuroloog

DR. H.J. ROETHOF, UTRECHT
Lid 2e kamer voor de PvdA.

IR. H. VAN ROSSUM, ZEIST
Lid 2e kamer voor de SGP

M.W. SCHAKEL, HOORNAAR
Lid 2e kamer voor de ARP.

J.H. SCHEPS, DEN DOLDER

DR. A.J. VERBRUGH, DOORDRECHT
Lid 2e kamer voor het GPV.

PATER LEOPOLD VERHAGEN O.S.A.
EINDHOVEN

Presidentie:
Mevr. Th. Beun-Voorstad
Kaai 17, Veere, Tel. 01181 - 303

Secretariaat:
N. Paddag, Scholasterstr. 7
Amersfoort, Tel. 033 - 28880

Paringsmeester:
G.G. Stark, Margrietstr. 1
Veldhoven (N.B.)

Adviseurs:
NICOLAAS JOWE, DIELT
ZACH. SAWOR, WAGENINGEN

Het Papoeafonds richt zich in de eerste plaats op het leven, de overlevingskans, van het Papoeavolk op ons voormalig Nieuw Guinea.

Buiten de opbrengst van hun grond, ontberen deze mensen doorgaans alles waarvoor wij naar de winkel kunnen gaan. Wij moeten ons dat toch eens goed indenken. Het gaat ook daar om gezinnen met kinderen. Wat een verdriet hebben zulke ouders. Van medische verzorging is nauwelijks sprake. En nieuwe zorgen dringen zich op kinderen naar school moeten, want dat kan alleen als er duur voor betaald wordt.

Het Papoeafonds helpt weduwen en wezen, gevangenen en achtergebleven gezinnen van gevangenen.

Het Papoeafonds staat ook klaar voor de vluchtelingen en voor hen die hier en in eigen land zich geven voor het herstel van de vrijheid, met woord en daad.

Stel ons in staat dit werk voort te zetten.

Wij zijn toch samen met hen verbonden in één strijd!

U helpt voor recht en voor leven.

Papoeafonds van de Stichting Hulp aan Papoea's in Nood.

STICHTING HULP AAN PAPOEA'S IN NOOD
Als hier blijdschap is
en de harten overvloeien van
dankbaarheid
mag er dan toch een plaatsje zijn
voor de Papoea in Nood?

Ook dit jaar kunnen wij **niet zonder uw steun.**
Laat het een gave zijn waaruit uw
dankbaarheid spreekt voor alles wat wij
hier in vrijheid mogen genieten.

Voor bijbels, boeken en muziek
is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad
Snelle levering
ook van de allernieuwste uitgaven

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4-8 (postbus 4209)

ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

Rustoord

„Repos Ailleurs”

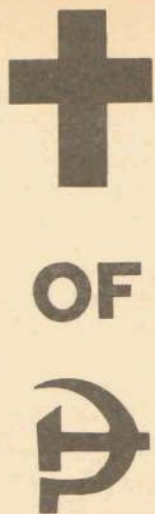
te Driebergen heeft weer kamers vrij voor hen die er uit moeten voor rust, om wat op te knappen. Huiselijke sfeer en geen T.V. of radio.
Tel.: 03438-2466

HOTEL

**DREYEROORD -
OOSTERBEEK**

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuis” voelt.



Joden onderweg

ZOJUIST VERSCHENEN!

Door **Ds. R. Wurmbrand** - Paperback, f 17,50 excl. porto
Uitgave van: **St. „De Ondergrondse Kerk”, Huydecoperweg 11,
3701 BP Zeist - Giro: 249300. Bestellen via: Antw.nr. 80, 3700 VB
Zeist, géén postzegel! Tel. 03404-17752. Vraag gratis nieuwsbrief**

„Wanneer een heiden zich bekeert heb je een gelovige; wanneer een jood in Jezus gelooft heb je een zendeling van formaat”. Zo luidt een gezegde. Nadat de jood Richard Wurmbrand tot geloof kwam predikte hij eerst het evangelie in zijn „Jeruzalem”, tot zijn joodse volksgenoten in Roemenië. Enige tijd daarna stichtte hij o.a. in Boekarest een Hebreeuwse vergadering van gelovigen, waarvan de meesten thans in Israël wonen. Later werd zijn taak nog omvangrijker door ook het evangelie aan de gehele wereld te verkondigen.
UIT DE INHOUD: Vele joden zijn/waren toonaangevend op politiek, economisch, wetenschappelijk en cultureel gebied; Richard Wurmbrand en zijn gezin zijn er de levende bewijzen van dat God Zijn volk niet heeft verstoet. Joden aanvaarden Jezus als Israëls Messias; Communistisch antisemitisme als bedreiging voor het Joodse volk; Israëls bekering tot Messias Jezus is de grootste zegen die de wereld te beurt zal vallen. Zach. 3:9, 8:23, Rom. 11:12.



Voor al Uw

★ **BOEKEN**

★ **BIJBELS en**

★ **PSALMBOEKEN**

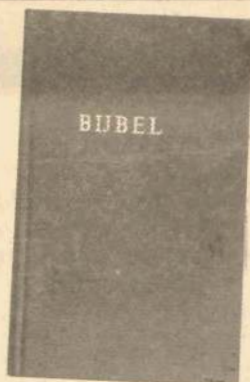
Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277-1783

B.G.G. 05250-1531



voor: jong en oud, kerk en school

December verschijnt het grote standaardboek „Handboek der geschiedenis van het vaderland”, door Mr. G. Groen van Prinsterer. Ongewijzigd naar de derde druk. 2 dln. f. 75,-, na verschijning f 90,-. Vraag gratis een uitgebreide prospectus aan.

★ Ds. J.D. Barth, „Onze Nederlandsche Geloofsbelijdenisgeschriften”. Prijs f 49,95. Ds. J.D. Barth, 1871 - 1942 in lever predikant der Chr. Geref. Kerk 1910. Geref. Gem. 1924 - 1942
● „Herinneringen van een pelgrim”, door Ds. Murdoch Campbell. Uit het Engels vertaald door J. Kooistra te Ede. Prijs f 18,90.
Mr. J. Hart, „Kort verhaal van de genade Gods verheerlijkt aan Mr. Jozef Hart”. Genaaid, 48 pag., prijs f 5,95

William Huntington, „Roofgoed” f 5,95

„Levens- en bekeringsweg van Gerrit Jan Ralid” f 9,90

Henoch en Heman, door Bart Roest. Met foto. Prijs f 8,90, 2e druk.

● Ds. J. v.d. Haar, „Voorzichtigheidsgeloof en polio-inenting”. Verrijkt met een tweetal artikelen, nl. „Calvin's voorzichtigheidsleer in de geding” en Willem Teellink's visie op besmettelijke ziekten en genezing”. Prijs f 5,95.

H. en A. Algra: Dispereert niet. De meest volledige en betrouwbare beschrijving van onze vaderl. geschiedenis in 5 prachtbanden compleet f 242,50.

Bunyan: „De onvruchtbare vijgeboom” f 9,90. Idem: Al de werken in 4 prachtbanden waarvan deel 1 en 2 zijn verschenen. Nu nog f 55,- per dl. later f 65,- per deel.

R.M.M. Cheyne: „De Bron van Zaligheid” tot 31 dec. f 45,-, daarna f 49,50.

„Om het eeuwig welbehagen” met verslag begrafenissen van David Hage f 7,95

Ds. M. Heikoop: „De hand van Gods ontferming over Zijn volk” (11 preken) f 24,50.

P. Immens: „De Godvruchtige Avondmaalganger” f 27,50.

Trommius: „Concordantie = tekstenregister” f 69,60

Zach. Ursinus: „Het Schatboek” met de verklaring van de Catechismus in 2 prachtbanden waarvan deel 1 is verschenen. Tot versch. deel 2 f 49,50 per deel, daarna f 55,- per deel.

Ds. G. v. Reenen: „Catechismusverklaring” tot 31 dec. f 72,50, daarna f 80,-. Idem: „Slons betalende Borg” (8-tal) f 19,50. Idem: „14 samenspraken over de tempel” f 19,50. Idem: 28 samenspraken over het boek „Ruth met levensschets” f 21,50. Idem: 42 samenspraken over „De Woestijnreis” f 25,50 enz.

Ds. P. den Butter: „Volk tussen eeuwigheid en eenzaamheid”. „Aspecten van Gods wondervolle weg met Israël”. Prijs f 29,90 Na verschijning f 34,90.

Dr. C. Steenblok en H. Bas: „Om de oude waarheid; Ons isolement bewaard; Waarheid tegen dwaling gehandhaafd en Afbakening”. Totaal 255 blz. f 23,50

J. Renwick: „In tijden van vervolging” deel 1 f 15,-. Deel 4 f 19,50.

Mej. Sieben: „Aanspraak en raad” f 11,90
„Nagedachtenis aan C. den Boef” overleden te Werkendam f 5,90.

„Ontmoetingen uit het leven” van de bekende Betje Duijzer te Brakel f 19,50.

Sara Diamant: „Een diamant door God geslepen” f 13,50

„Leven en sterven” van Mientje Vrijdag f 9,90. Idem: deel 2 f 11,50. „Gods zaad kiemt in de kloostertuin” f 4,95.

„Gods zaad kiemt in de kloostertuin” f 4,95.

Calvin: „Instituut met levensschets” f 85,-. Idem: „Verklaring Evangelie Johannes” f 65,-

ook voor goede jeugdboeken

J.R. Callenbach: „Waterloo 1815” f 15,90

Mevr. Boer-Overduin: „Wij gaan dezelfde weg” f 13,90

H. v.d. Galiën-De Boer: Drie mooie meisjesboeken deel 1: „Marjan Hooning” f 12,50. Deel 2: „Nou, adjuus dan” f 12,50. Deel 3: „Regenboog en kruis” f 13,50.

Barend de Graaf: Anne Co trilogie met: „Houd Milne geboden; De kamenierster en Van een zo'n grote liefde”. Totaal 390 blz. f 29,50.

L. Penning: „Op de tweesprong” tot 31 dec. f 10,-, daarna f 14,50. enz.

W. Schippers: „Mannen van de zee” f 8,30, na 31 dec. f 12,-, enz.

Piet Prins: Snuf serie 6 delen, Jack en Sheltie serie 3 delen, Vier vrienden serie 4 delen, Jeroen en Joost serie 4 delen, Wambo serie 3 delen allemaal f 12,90 per deel. Daan en Sietze serie in 3 delen f 13,90 per deel. Het Gouden sieraad f 6,90.

Mary Bunyan: „De blinde dochter van John Bunyan” f 32,50.

M.C. Capelle: „Toen de stormvloed kwam” f 7,-.

R. Wurmbrand: „Joden onderweg” f 17,50.

J. Haverkamp: „Twee jongens en 5 dagen oorlog” f 14,75.

W.G. v.d. Hulst Sr.: „Niek van de Bovenmeester”, 2 delen à 16,20 per deel. Idem: „Het gouden voorleesboek” f 37,50 + nog een groot aantal titels van deze schrijver.

Leprozen lijden nameloos...



Jonge lepra-patiënt

Vereenzaamd als ze vaak zijn. Meestal afzichtelijk geworden door deze ziekte. Tallozen zoeken tastend hun weg doordat ze blind zijn geworden. Strompelend, met kapotgelopen voeten op de gloeiend hete grond. Hier is hulp dringend nodig. U kunt helpen als volgt: voor f 25,- per maand kunt u een patiënt financieel adopteren. Door een gift over te maken voor schoenen, verbandmiddelen, enz. Ook kinderen worden door deze vreselijke ziekte getroffen. U zou hier of in een ander land een kind financieel kunnen adopteren.

Int. Fin. adoptie: L. Slot, Rembrandt 10, Doorn, 03430-4103.

Int. algemeen l. 't Lam, Mollenburgseweg 48b, Gorinchem. 01830-23604.



**Stichting
reformatische
hulpactie
woord en daad**

Giro 3020900 Velp (G).
Met vermelding: Lepra.

A. de Jager: „Helden uit de Biesbos in de Franse tijd” f 16,50.

H. te Merwe: „Verzetsstrijd onder Judas Maccabeüs” f 12,95.

M.J. Mobach: „De Jongensjaren van Arjen en Jurre” f 7,90

Rik Valkenburg: „Mary Jones en haar Bijbel” f 14,90. Idem: „Dwars door lood en dood” met 53 ware oorlogsverhalen o.a. van ds. J. v.d. Poel-Ede. Tot 31 dec. f 24,50, daarna f 28,50. „Toen het schuldend zeenat hevig bruisde” met ware verhalen over de watersnood in 1953 f 52,50.

„De Engelen Gods” in 11 hoofdstukken beschrijft Jan Polderman de wereld van de goede en de kwade engelen. Intekenprijs f 14,90. Na verschijning f 17,50.

Piet Prins: Snuf serie 6 delen f 12,90 per dl. Vier vrienden serie 4 delen à f 12,90. De Speurtocht naar Sheltie 3 delen à f 12,90 per dl. Jeroen en Joost serie 4 delen f 12,90 per dl. Wambo serie 3 delen à f 12,90 per dl. Holland onder 't Hakenkruls 5 delen 1940-1945 f 8,75 per deel. Het gouden sieraad f 6,90. Binnenkort ook De vreemde zwerftocht ca f 13,90 enz.

Jan Overeem: „De landbouwer van Driebergen (W. Floor) f 14,50. „De schaapherder van Lunteren” (Ds. Roelofs) f 16,75. „De pastoor van Garderen” f 15,50. „Een zoon van 't Veluweland” f 9,75. „De oude Kerk en zijn vriend” f 7,25. „Die Poolse jongen” f 9,75. „De koeljongen van Elspeet” f 18,90. „Jesse van Klein Immenstein” f 11,90. „Wielke de keuterboer” f 16,90. „Boven de starren” f 21,50. „De herder van Wansbergen” f 21,50. (De laatste 3 gelijk voor f 60,-). „De man met de geuzenkop” f 19,75, enz.

L. Penning: „De ellanders” f 16,90. „De vaandrig van Steden-dwinger” f 16,90. „Het beleg van Gorcum” f 14,90 en alle bekende boeken over de Boerenoorlog. Binnenkort ook „Op de tweesprong” Tot 31 dec.

Wout Bun Oude opa Otto f 6,25
Henk en Bert fliksen het op de fiets f 8,90
Henk en Bert doen vreemde vondsten f 10,90

W.J.D.v. Dijk Het verdwenen medaillon f 13,90
Het verduisterde testament f 11,90
Selcart f 8,90

B. Florijn Die het licht is in de duisternis f 8,90
L. Janse Moeder Martijne f 6,95
Vort peerd, vort f 6,95
Frans van Dieren f 5,95
Onderduikers gezocht ...! f 13,90
Toen de dijken braken f 6,95
Op de boerderij f 4,95
Mozes de Indiaan f 19,90
Sieraad voor as f 8,90

J. Keuning Mleneke f 4,95
J. Kooistra Daniel en Laurens f 6,95
Geesje Voge Annemeleke en Daantje f 6,95
laar-v. Maurik De val van de vesting f 16,90

J.W. Ooms Het kerstfeest in de schaapskool f 16,90
Jac. Over- Vuur zonder rook f 19,90
een De kleine Zwerper f 7,95
Waar de bron ontspringt f 19,75

Id. L. Rich- De dochter van de veehouder f 10,90
mond Flonkerend kerkgesteente f 12,90
C. v. Rijswijk Hoe lief heb ik Uw woning f 10,90
Moeder daar staat een vreemde man f 10,90
Bas en zijn twee vrienden f 14,90
Stadhouder Willem de Derde f 10,90

Annie San- Ansje f 4,95
ders M. Schalk- De arme Beppe f 6,95
Meyerling Jdt. G.
Veenhof

Jong gestorven helden 3e druk f 14,90
Mannen van het buitenspoor f 16,90
Vlamme horizon f 14,90
Schoten klonken in het nachtelijk bos f 19,90
Kinderen van de boswachter f 10,90

Dit is slechts een kleine greep uit onze voorraad, wij leveren alle goede en verantwoorde boeken (welke U in de advertentie en catalogi aangeboden worden, uit voorraad of direct na verschijning tegen geldende intekenprijzen) zoals preken, boeken, catechismus- en Bijbelverklaringen, concordantiën, dagboeken, bekeringsgeschiedenissen, muziekboeken, gedichtenbundels, medische boeken, encyclopediën, tekstkaarten, boekenleggers, tegels enz. enz. Bijbel-psalmboekjes, Bijbels met kanteekening uitsluitend Statenvertaling. Ook G.B.S. uitgaven kunt u bij ons bestellen. Statenbijbels in zowel nieuwe als oude druk. Vraag gratis onze catalogus aan of breng vrijblijvend een bezoek aan onze zaak, temeer daar wij ook nog een aardige sortering 2e hands boeken hebben, o.a. div. originele Statenbijbels.

U kunt uw bestelling richten aan onderstaand adres. Gaarne leveren wij u al uw goede en verantwoorde boeken. Ook kunt u telefonisch bestellen.

BOEKHANDEL KOOL Veenendaal

Stationssingel 50, Postbus 177 3900 AD Veenendaal. Tel. 08385-13978. Postgiro 280572. Bank: Rabobank Veenendaal, bankrekening 36.51.10.191.